Analyse, januar 2022

Danskernes holdning til klimavenlige madvaner

De fleste danskere synes, det er vigtigt, at vi ændrer madvaner i en klimavenlig retning, og mange vil gerne selv spise klimavenligt. Især unge, kvinder og storbyboere har fokus på klimavenlig mad. Hjemmelavet mad vurderes oftere som klimavenlig end convenience og take-away. Det viser Madkulturens undersøgelser.

Ifølge tal fra DTU står maden for ca. en fjerdedel af klimabelastningen i de vestlige lande. I de seneste år er der kommet fokus på at begrænse den udledning gennem ændringer i vores madvaner, bl.a. i kraft af, at vi i 2021 fik nye kostråd med et indbygget klimahensyn.

Men hvordan forholder danskerne sig selv til klimavenlige madvaner? Det forsøger vi at belyse med denne analyse. Den bygger på tal fra Madkulturens undersøgelser fra de seneste år og på en særskilt måling foretaget af Norstat for Madkulturen i august 2021 med 1.002 respondenter. Analysens konklusioner kan sammenfattes i seks punkter:

- **Vi synes, klimavenlige madvaner er vigtige, og vi vil gerne spise klimavenligt.**
  73 % af danskerne mener, det er vigtigt for at bekæmpe klimaudfordringerne, at vores madvaner bliver mere bæredygtige. 62 % vil gerne selv spise klimavenligt.
- **Flere er blevet i stand til at tage stilling til klimavenlig mad.**
  Andelen af danskere, der svarer "ved ikke" til spørgsmål om klimavenlig mad, er faldet markant fra 2019 til 2021.
- **Flere finder det svært at lave klimavenlig mad, og flere synes, klimavenlig mad passer til dem.**
  Andelen, der finder det svært at lave klimavenlig mad er steget til en tredjedel. Samtidig er der nu flere, der synes, klimavenlig mad passer til deres madvaner.
- **Især unge vil gerne, men synes det er svært.**
  To ud af tre unge vil gerne spise klimavenligt, men næsten halvdelen (43 %) synes, det er svært at lave klimavenlig mad.
- **Kvinder og storbyboere har mest fokus på klimavenlige madvaner.**
  Flest kvinder og storbyboere finder klimavenlige madvaner vigtige, vil selv spise klimavenligt og mener, at klimamad passer til deres egne madvaner.
- **Hjemmelavet mad vurderes som mere klimavenlig.**
  Mere end halvdelen af de hjemmelavede måltider vurderes som klimavenlige, mod hvert tredje måltid med convenience og hvert fjerde måltid med take-away eller mad spist ude. Når maden er hjemmelavet, tænker vi oftere over bæredygtighed, og flere vurderer, at måltidet afspejler sæsonens råvarer.

Vi synes fortsat, det er vigtigt, og vi vil gerne spise klimavenligt

Flertallet af danskerne mener, at det er vigtigt, at vi ændrer madvaner i en klimavenlig retning. Således er knap tre ud af fire (73 %) enige eller meget enige i udsagnet "Det er vigtigt, for at bekæmpe klimaudfordringerne, at vores mad- og drikkevaner bliver mere bæredygtige". For to år siden, i efteråret 2019, var 70 % enten enige eller meget enige i dette (Figur 1). Forskellene mellem 2019 og 2021 er ikke statistisk signifikante.

Figur 1
Tre ud af fire danskere synes det er vigtigt, at vores madvaner bliver mere klimavenlige
"Det er vigtigt, for at bekæmpe klimaudfordringerne, at vores mad- og drikkevaner bliver mere bæredygtige." Sammenligning af tal fra 2019 og 2021.

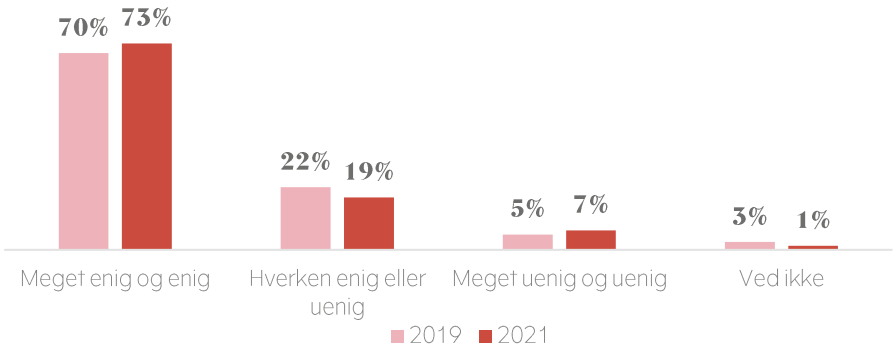

Kilde: Epinion for Madkulturen, oktober 2019 og Norstat for Madkulturen, august 2021
N(2019)=1066, N(2021)=1002.

Der er ligeledes fortsat et flertal af danskerne, der gerne vil spise klimavenligt. 62 % er enten enige eller meget enige i, at de gerne vil spise klimavenligt. Det ligger på niveau med tallene fra 2019, hvor 60 % var enige eller meget enige (Figur 2). Forskellene mellem 2019 og 2021 er ikke statistisk signifikante.

Figur 2
Seks ud af 10 danskere vil gerne spise mere klimavenligt
"Jeg vil gerne spise klimavenligt." Sammenligning af tal fra 2019 og 2021.

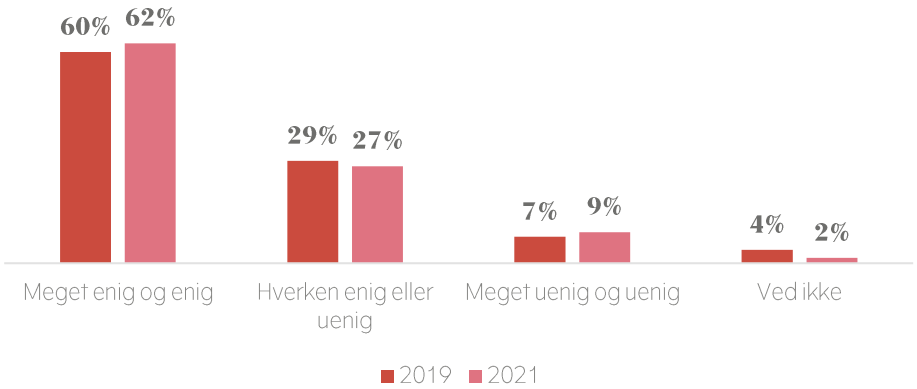

Kilde: Epinion for Madkulturen, oktober 2019 og Norstat for Madkulturen, august 2021
N(2019)=1066, N(2021)=1002.

Flere er i stand til at tage stilling til klimavenlig mad

Samtidig med, at det fortsat er vigtigt for størstedelen af danskerne, at vores mad- og drikkevaner bliver mere bæredygtige for at bekæmpe klimaforandringer, er flere danskere blevet i stand til at tage stilling til spørgsmål omkring klimavenlig mad.

Således er andelen, der svarer "ved ikke" på spørgsmålet om hvorvidt klimavenlig mad passer til deres madvaner, faldet fra 14 % i 2019 til 5 % i 2021. Tilsvarende er andelen, der svarer "ved ikke" på spørgsmålet om, hvorvidt de finder det svært at lave klimavenlig mad, faldet fra 17 % i 2019 til 9 % i 2021. Denne udvikling indikerer, at vi er blevet mere bevidste om klimavenlige madvaner, og at der nu er mindre forvirring omkring, hvad det indebærer at spise klimavenligt.

Der er i perioden 2019 til 2021 blevet lanceret flere kampagner og indsatser med fokus på bæredygtig og klimavenlig mad, herunder *De officielle Kostråd – godt for sundhed og klima* (Fødevarestyrelsen), *Den store klimadatabase* (Concito) og *Madglade Klimatips* (Fødevareministeriet og Klimaministeriet). Samtidig har flere dagligvarebutikker sat fokus på at formidle varernes klima- og bæredygtighedsomkostninger. Disse initiativer kan være en del af forklaringen på, at der nu er større klarhed om, hvad det vil sige at spise klimavenligt.

Flere synes, det er svært, og flere synes, klimavenlig mad passer til dem

Siden 2019 er der sket en væsentlig og signifikant stigning i andelen af danskere, der synes, det er svært at lave klimavenlig mad.

I 2019 syntes hver fjerde dansker (25 %), at det var svært at lave klimavenlig mad, hvilket er steget til hver tredje (34 %) i 2021 (Figur 3). Samtidig er der sket en tilsvarende stigning i andelen af danskere, der synes, at klimavenlig mad passer til deres madvaner.

Disse modsatrettede tendenser indikerer både en større bevidsthed omkring, hvad det vil sige at lave og spise klimavenlig mad og peger samtidig på en polarisering ift. den klimavenlige mad. Mens gruppen af danskere, hvis madvaner matcher den klimavenlige mad, bliver større, så bliver gruppen af danskere, der har svært ved at lave klimavenlig mad også større. Dykker man ned i tallene, kan man se, at der er tale om forskellige demografiske grupper. Disse forskelle fremgår af de følgende afsnit.

Figur 3
Flere synes klimavenlig mad passer til dem, og at den er svær at lave.
Andele, der angiver at være "enige" eller "meget enige". Sammenligning af tal fra 2019 og 2021.

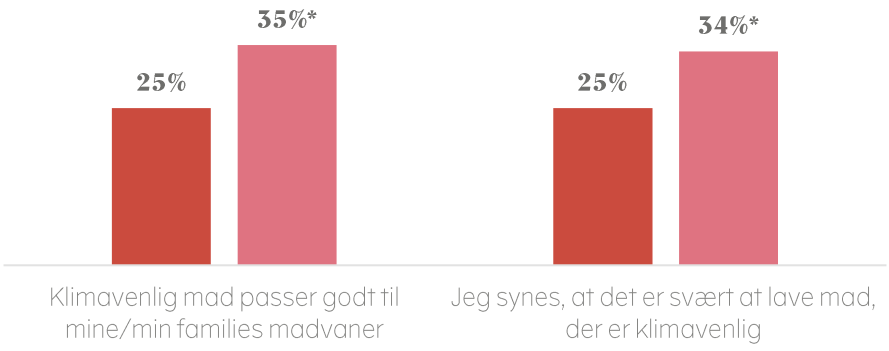

Kilde: Epinion for Madkulturen, oktober 2019 og Norstat for Madkulturen, august 2021
N(2019)=1066, N(2021)=1002.
* indikerer en statistisk signifikant forskel mellem 2019 og 2021.

De unge vil gerne, men mange synes det er svært

Det er særligt interessant at se på den yngste aldersgruppe. Selvom det er den gruppe, hvor flest ønsker at spise klimavenligt, er det også den gruppe, hvor flest synes, det er svært at lave klimavenlig mad.

To ud af tre mellem 18 og 34 år vil gerne spise klimavenligt, men 43 % synes, det er svært. For de ældre danskere over 65 år er det kun 27 %, der finder det svært at lave klimavenlig mad (Figur 4).

Figur **4**
To ud af tre unge danskere ønsker at spise klimavenligt, men fire ud af ti finder det svært.
Andele, der angiver at være "enige" eller "meget enige". Fordelt på alder.

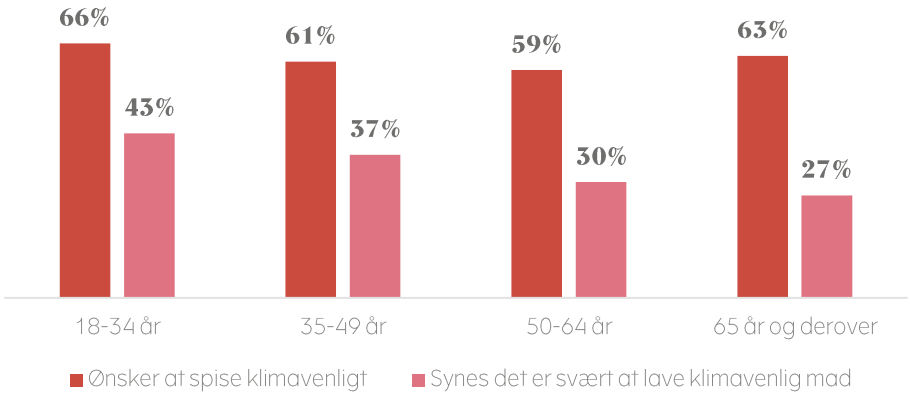

Kilde: Norstat for Madkulturen, august 2021
N=1002, heraf 18-34 år=250, 35-49 år=182, 50-64 år=276, 65 år og derover=294).

Fra tidligere undersøgelser af unges madvaner og madkultur ved vi, at mange unge savner erfaring og færdigheder i køkkenet, ligesom en stor gruppe unge savner tid og overskud til at lave mad i en hverdag, der er præget af uforudsigelighed og mange forskellige gøremål (Madkultur-undersøgelser, 2015-2021; Unges Indkøbs- og Madvaner, 2021).

Kvinder er særligt klimabevidste

Der er også tydelig forskel på mænd og kvinder ift., hvilken betydning de tillægger den klimavenlige mad. Mens 77 % af kvinderne mener, det er vigtigt, at vores mad- og drikkevaner bliver mere bæredygtige, gælder det for 69 % af mændene. Blandt kvinderne er det samtidig 68 %, der gerne vil spise klimavenligt, mod 56 % af mændene. Endelig er der flere kvinder (41 %) end mænd (30 %), der oplever, at klimavenlig mad passer godt til deres madvaner (Figur 5).

Figur 5
Flere kvinder end mænd er klimabevidste
Andele, der angiver at være "enige" eller "meget enige". Fordelt på køn.

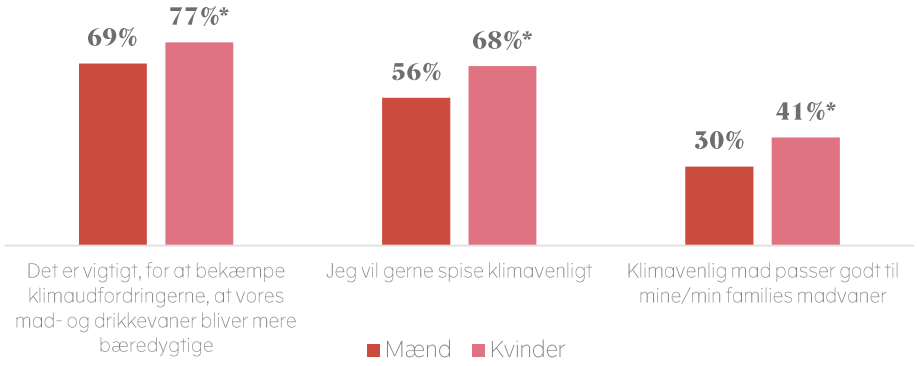

Kilde: Norstat for Madkulturen, august 2021
N= 1002, heraf mænd=497, kvinder=505.
* indikerer en statistisk signifikant forskel mellem mænd og kvinder.

Forskelle mellem land og by

Der er også store forskelle på tilgange og holdninger til klimavenlig mad mellem danskere, der bor i byen og danskere, der bor i de mindre byer og på landet.

Blandt storbyboerne mener 80 %, at det er vigtigt, at vores mad- og drikkevaner bliver mere bæredygtige for at bekæmpe klimaudfordringerne. Det gælder kun for 60 % af danskerne i landdistrikterne. Tilsvarende er 71 % af dem, der er bosat i storbyen, enige eller meget enige i, at de gerne vil spise klimavenligt, mod 54 %-55 % for danskere bosat i de små byer og i landdistrikterne (Figur 6).

Endelig er der forskel på, hvorvidt man mener, at den klimavenlige mad passer til ens egne (og evt. familiens) madvaner. Her er der dog generelt lang lavere opbakning til udsagnet. Mens 41 % i storbyen mener, at klimavenlig mad passer til deres madvaner, er der kun 28 % i landdistrikterne, der mener, at klimavenlig mad passer til deres madvaner (Figur 6).

Figur 6
Beboere i storbyer er mere klimabevidste end beboere i mindre byer
Andele, der angiver at være "enige" eller "meget enige". Fordelt på bystørrelse.

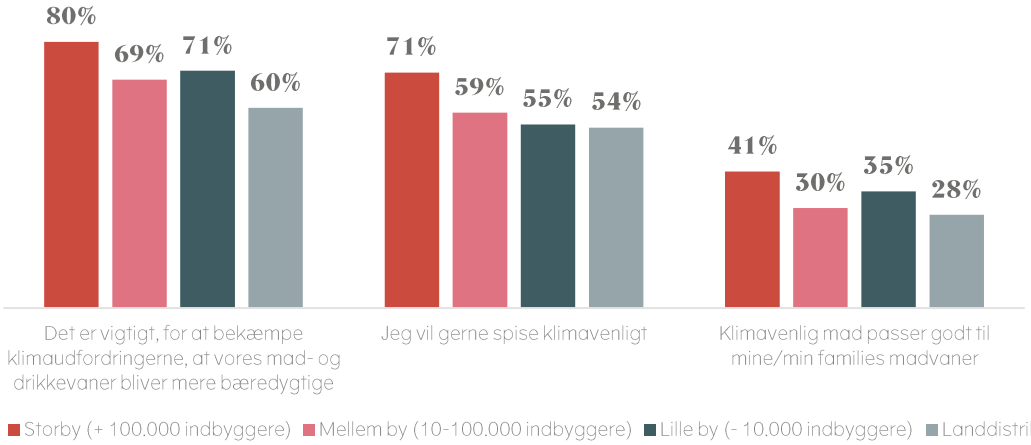

Kilde: Norstat for Madkulturen, august 2021.
N=999, heraf storby=395, mellem by=304, lille by=218, landdistrikt=82.

Hjemmelavet mad vurderes som mere klimavenlig

Jo mere hjemmelavet måltidet er, i jo højere grad er der tænkt over klimavenlighed, bæredygtighed og brug af sæsonens råvarer i forbindelse med aftensmåltidet.

Mere end halvdelen af de helt eller overvejende hjemmelavede måltider (54 %) vurderes i meget høj grad, i høj grad eller nogen grad at være klimavenlige mod en tredjedel (34 %) af de overvejende færdiglavede måltider eller måltider bestående af færdigretter, og en fjerdedel (27 %) af måltiderne bestående af take-away, mad udefra eller mad spist ude (Figur 7).

Der bliver også i højere grad tænkt over bæredygtighed i forbindelse med det hjemmelavede måltid. Knap fire ud af ti danskere (37 %), der lavede et helt eller delvist hjemmelavet aftensmåltid, tænkte over bæredygtighed mod to ud af ti (21 % og 19 %), der spiste overvejende færdigmad, færdigretter, take-away eller mad udefra (Figur 7).

Endelig afspejler det hjemmelavede måltid i højere grad sæsonens råvarer. Seks ud af ti danskere (60 %), der spiste et hjemmelavet måltid, mener at måltidet afspejler sæsonens råvarer. Det samme mener en tredjedel (36 %) af dem, der spiste overvejende færdigmad eller færdigretter og en tredjedel (34 %) af dem, der spiste take-away, mad udefra eller spiste ude (Figur 7).

Figur 7
Det hjemmelavede måltid vurderes som mere klimavenligt og der er tænkt mere over bæredygtighed.
Andele, der angiver "i nogen grad", "i høj grad" eller "i meget høj grad" til udsagnene: "Hvordan vil du vurdere klimavenligheden af dit måltid?", "I hvor høj grad tænkte du over bæredygtighed ved dit aftensmåltid i går?" og "I hvor høj grad syntes du, at dit aftensmåltid i går afspejler sæsonens råvarer?". Fordelt på måltidets tilberedningsprofil.

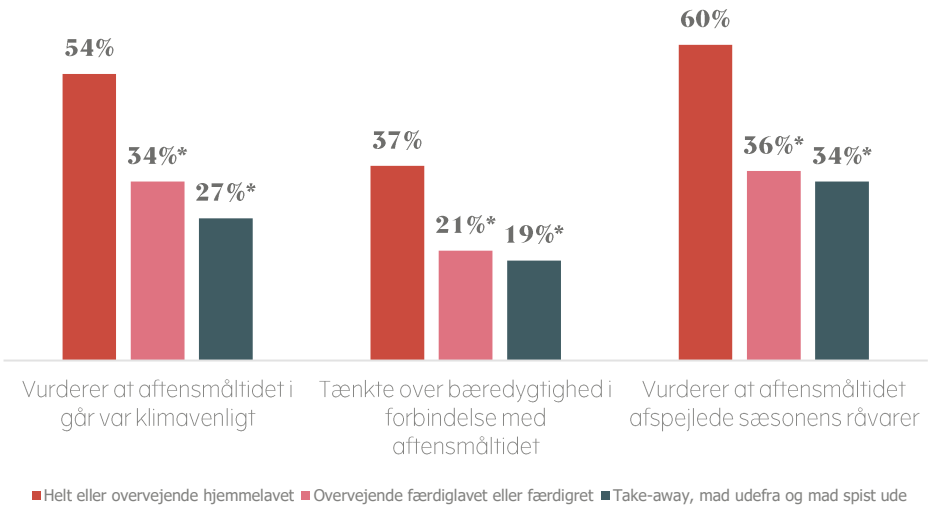

Kilde: Madkultur19.
N=2112, heraf helt eller overvejende hjemmelavet=1539, overvejende færdiglavet eller færdigret=294, take-away, mad udefra eller spist ude=288
* indikerer en statistisk signifikant forskelfra helt eller overvejende hjemmelavet.

Referencer

Bæredygtighed, klima og madkultur, 2019
Madkultur-undersøgelserne, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 og 2021
Unges Indkøbs- og Madvaner, 2021

Alle undersøgelser kan findes på www.madkulturen.dk/viden/.